

ТЕОРЕТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Федотова Ю.В.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Досліджено позицію України у рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності. Охарактеризовано загальну тенденцію розвитку національної та регіональної економіки. Представлено перелік заходів з підвищення рівня інформаційного забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. Запропоновано шляхи подолання диференціації розвитку регіонів України на основі кластеризації. Визначено зовнішні та внутрішні фактори формування кластерних структур та окреслено позитивні аспекти кластерного підходу.

Ключові слова: індекс глобальної конкурентоспроможності, рейтинг, диспропорційність розвитку, регіональна політика, кластерні структури.

Постановка проблеми. Тенденція посилення нерівномірності розвитку територій є загальною проблемою світового економічного простору. Це пов'язано з існуючою організацією ринкової економіки за принципом «центр-периферія», де центр виступає як джерело інвестицій, інновацій, бізнес-ідей, а периферія, в свою чергу, має другорядну роль і забезпечує його необхідною сировиною та надає ринки для збуту товарів.

Для загальної оцінки соціально-економічного рейтингу територій використовують наступні показники: індекс глобалізації (Index of Globalization), глобальний індекс миру (Global Peace Index, GPI), індекс легкості ведення бізнесу (Ease of doing business Index), індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom), індекс свободи преси (Press Freedom Index, PFI), індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index), індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI), індекс розвитку людського потенціалу (Human Development Index, HDI) [1].

Згідно даних Інформаційно-аналітичного центру Infolight [2], Україна за 2014 рік у рейтингу країн за індексом глобальної конкурентоспроможності перемістилася з 73 позиції до 84, отримавши показник 4.05 з 7 можливих балів. Аналогічну динаміку демонструють Уругвай, Єгипет, Гана і Бенін. Натомість Швейцарія, Сінгапур та Фінляндія займають лідируючі позиції, а найнижчий показник відмічається у центральноафриканській країні Чад. Україна впродовж останніх 7 років демонструє погіршення показників і фактично підтримує рівень 2006 року.

Аналітики-економісти, ґрунтуючись на існуючій методикі оцінки індексу глобальної конкурентоспроможності, виділяють наступні стадії розвитку економіки. Забезпечення конкурентоспроможності на першій стадії пов'язане зі стабільним функціонуванням державних і приватних установ та об'єктів інфраструктури. Друга стадія – орієнтована на ефективність – передбачає посилення ефективності виробничих процесів та підвищення якості продукції. Остання, третя, стадія характеризується актуалізацією інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання [3, с. 22]. Згідно із даними Фінансового порталу «Мінфін» [4], Україна знаходиться на другій стадії – номінальний ВВП на душу населення складає 4007, 1 млн. дол. у 2013 році.

Отже, інтеграція України у світогосподарський простір передбачає здійснення такого стратегічного курсу, який би гармонізував державний та регіональний аспекти розвитку економічного простору. Проте статистичний аналіз вказує на те, що регіональний розвиток всередині країни характеризується значним ступенем асиметрії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження особливостей регіонального розвитку України і причин його нерівномірності присвятили свої праці такі вітчизняні вчені, як: Гавкалова Н. Л., Гур'янова Л. С., Горяченко Ю. Г., Кузьменко В. П., Кузьменко Н. В., Ковальчук К. Ф., Пєпа Т.В. [1, 3, 5, 6, 9, 10].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день залишається актуальною проблема розробки комплексу прикладних заходів стосовно зниження ступеня асиметрії розвитку регіонів України з урахуванням загальних пріоритетів розвитку національної економіки.

Мета статті. Важливість окресленої проблематики визначила мету написання даної роботи, присвяченої теоретичному дослідженню специфіки соціально-економічного розвитку регіонів України та визначенню способів посилення вітчизняної конкурентоспроможності, а отже зниження регіональної диференціації.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи питання нерівномірності розвитку регіонів, звернімося до термінологічного апарату. Як зазначає Ю.Г. Горяченко [5, с. 124-125], «під межрегіональною диференціацією розуміється поділ регіонів або їх сукупностей за показниками соціально-економічного розвитку на якісно різні групи».

На думку Пєпи Т. В. [6, с. 68], проблеми регіональної нерівності спричинені неоптимальністю структурної перебудови регіональних господарських систем, які є різноплановими, але однофункціонально спрямованими у формуванні складу і структури національного економічного простору.

Гавкалова Н. Л. зазначає, що серед основних проблем економіки регіонів України виділяють наступні:

- 1) незначний рівень конкурентоспроможності;
- 2) несприятливі умови для розвитку соціального капіталу;
- 3) хаотичність інвестиційних процесів;
- 4) недостатньо дієва інфраструктура для впровадження комплексу структурних перетворень.

Ці тенденції пояснюються зниженням інноваційного потенціалу; сировинною спеціалізацією виробництва; зниженням здатності до відтворення капіталу в пріоритетних галузях; скороченням обсягів фінансування соціальної сфери; погіршення демографічної ситуації [1].

Досліджуючи специфіку диспропорційності регіонального розвитку, доцільно здійснити аналіз даних офіційної статистичної звітності за регіонами України. Враховуючи обмеженість представлених на 2014 рік статистичних даних, маємо змогу здійснити дослідження основних приведених нижче показників.

На рисунку 1 відображено обсяги реалізованої промислової продукції станом на січень-жовтень 2014 року. Відзначається суттєва нерівномірність показників. Так, лідером у обсягах реалізації промислової продукції є Дніпропетровський регіон (20% загального обсягу). Найнижчий показник відмічається у Тернопільському регіоні (0,7%, тобто у 28 разів менше).

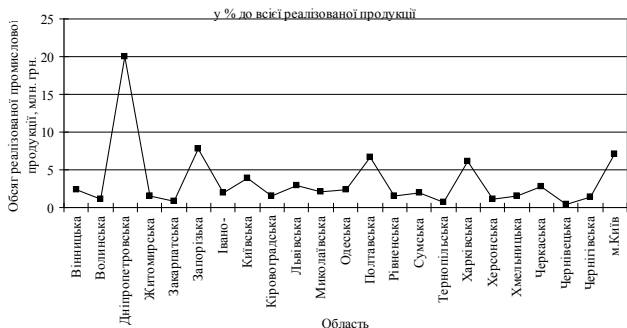

Рис. 1. Обсяг реалізованої промислової продукції за регіонами України

Джерело: розроблено автором за даними [7]

На рисунку 2 відображено дані рівня середньомісячної заробітної плати за регіонами України.

Рис. 2. Рейтинг середньомісячної заробітної плати за регіонами України станом на жовтень 2014 року

Джерело: розроблено автором за даними [7]

Найвищий рівень заробітної плати у м. Києві – 5273 грн. На другому місці Дніпропетровський регіон – 3596 грн. Найнижчий рівень заробітної плати у населення Тернопільської області (2473 грн).

Відзначаючи очевидний розрив між показниками соціально-економічного розвитку регіонів України, на рисунку 3 наведено дані щодо обсягів дотацій з державного бюджету.

Найменший обсяг дотацій з державного бюджету характерний для Київського (431.424,2 тис. грн.), Дніпропетровського (494.107 тис. грн), Запорізького (850.230, 4 тис. грн.) та Харківського (990.172, 4 тис. грн.) регіонів. А найбільшу величину дотацій отримують Львівський (1.358.253,7 тис. грн.), Вінницький (1.250.226,4 тис. грн.) та Хмельницький (805.980,9) регіони.

Отже, як дозволяє встановити проведений аналіз ендогенних особливостей, соціально-економічний розвиток регіонів України в цілому має значний диспропорційний характер. Дослідження територіальної диференціації регіонів вказує на велику асиметрію між ур-

банізованими і слабо урбанізованими регіонами, яка останні десятиліття має стійку тенденцію до збільшення, що значно загострює міжрегіональні протиріччя. Важливо наголосити на тому, що господарство певних регіонів базується на галузях, підприємства яких виробляють проміжну або низькотехнологічну продукцію, що суттєво зменшує їх конкурентоспроможність на зовнішньому ринку.

Наступним кроком важливо проаналізувати думку вітчизняних вчених-економістів щодо зниження вказаної диспропорційності.

Горященко Ю.Г. [5, с. 132-135] наголошує на тому, що програми соціально-економічного розвитку регіонів є одним із дієвих інструментів забезпечення розвитку продуктивних сил. Автор підкреслює, що існуючі стратегії не враховують регіональних особливостей розвитку людського потенціалу. Вони не спрямовані на розвиток соціально-демографічного та соціокультурного потенціалу регіонів. Стратегічні плани регіонального розвитку мають включати такий пункт, як забезпеченість висококваліфікованими управлінцями.

Науковець акцентує увагу на тому, що стратегія розвитку Європейського Союзу орієнтується на наступні пріоритети:

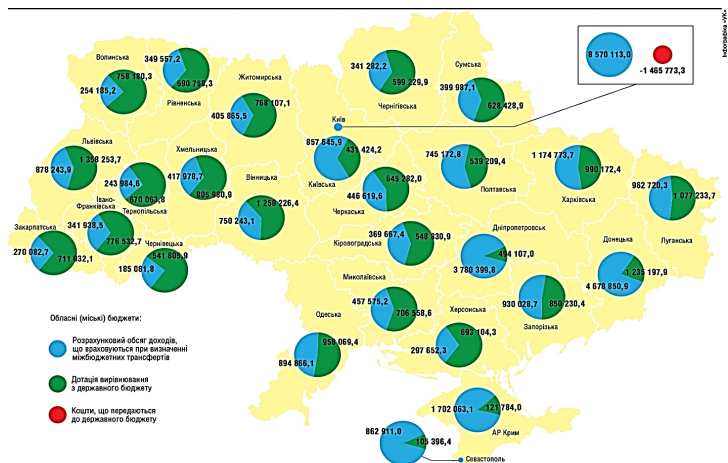
- 1) інтелектуальне зростання (орієнтація на знання та інновації);
- 2) ефективне економічне зростання (сприяння раціональному використанню існуючих природних ресурсів);
- 3) інклюзивне зростання (пріоритетність соціально орієнтованої економіки з високими показниками зайнятості).

Виходячи з цього, пропонується система заходів з підвищення рівня інформаційного забезпечення стратегії економічного розвитку (таблиця 1).

Пріоритетними заходами для регіонів має стати взаємодія бізнесу, влади та громадськості.

В якості варіанту регіональної фінансової політики автором розглядається компенсаційний сценарій. Цим сценарієм передбачено стимулювання економічного зростання не тільки «проблемних» регіонів і регіонів, що стагнують (не менше 30% фонду регіонального розвитку), а й регіонів-лідерів, у яких спостерігається уповільнення темпів економічного зростання.

Ще одним цікавим поглядом є позиція Гур'янової Л.С. [3, с. 269], яка пропонує класифікувати регіони України за рівнем і темпом соціально-економічного розвитку наступним чином (таблиця 2).

Заходи з підвищення рівня інформаційного забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів

Характер заходів	Для регіонів-лідерів	Для регіонів-аутсайдерів
Економічні	Створення кластерів, які спрямовані на формування зони активної співпраці наукових установ, бізнесу, органів влади та НДО	Створення мережі бізнес-центрів, інкубаторів, технопарків, які здатні певною мірою компенсувати відсутність фінансових ресурсів
	Пріоритетний розвиток екологічно чистого виробництва, раціональне використання природних ресурсів	Активізація міжрегіональних зв'язків
	Реалізація наукового і освітнього потенціалу регіону	Посилення розвитку непромислових галузей і підвищення ролі малого підприємництва в економіці
Соціальні	Розвиток мереж зв'язку третього та подальших поколінь	Створення телекомунікаційної інфраструктури в сільській місцевості
	Розширення підключення до мережі Internet бюджетних установ: освітніх закладів, лікарень та бібліотек	Реалізація інформаційно-інфраструктурних проектів за участю ЗМІ, громадських об'єднань відповідного спрямування, органів влади і бізнес-еліти
	Розвиток системи регіональних благодійних, інвестиційних та венчурних фондів у соціальній сфері	Пошук напрямів психологічної мотивації в реалізації соціальної політики у різних прошарків населення
Інноваційні	Розширення обміну науковою інформацією, створення умов для комерціалізації результатів НДР	Створення єдиного інформаційного середовища освіти, активізація використання інформаційних технологій
	Створення безперервної системи навчання державних службовців у галузі телекомунікаційних технологій	Реструктуризація системи початкової і середньої освіти з урахуванням потреб сфери бізнесу

Джерело: [5, с. 134]

Таблиця 2

Групування регіонів України для формування ефективної регіональної політики

Група	Регіони	Характеристика
Регіони-лідери	Дніпропетровський, Запорізький, Київський, Миколаївський, Одеський, Полтавський, Харківський	Високий рівень і темп соціально-економічного розвитку
Регіони, що стагнують	Львівський	Високий рівень і низький темп соціально-економічного розвитку
Регіони, що розвиваються	Кіровоградський, Тернопільський, Херсонський, Черкаський та Чернівецький	Низький рівень і високий темп соціально-економічного розвитку
«Проблемні» регіони	Вінницький, Волинський, Житомирський, Закарпатський, Івано-Франківський, Рівненський, Сумський, Хмельницький, Чернігівський	Низький рівень і темп соціально-економічного розвитку

Джерело: [3, с. 270]

Отже, аналізуючи всі наведені вище підходи, слід зауважити, що сьогодні вкрай важливо знайти шляхи та фактори, які мають найбільш значний вплив на розвиток економіки України в цілому і її регіонів зокрема.

Саме тому визначним є комплексне застосування системного підходу, в центрі якого – забезпечення економічного добробуту населення регіонів шляхом найбільш раціонального використання всіх наявних ресурсів.

Практика зарубіжного досвіду свідчить, що формування та реалізація конкурентних переваг регіонів є більш ефективними за умов здійснення процесів кластеризації.

У другій половині ХХ століття у багатьох західних країнах кластери стали одним із найбільш по-

ширених інструментів подолання перешкод на шляху розвитку малого і середнього підприємництва.

Концепція кластерного розвитку охоплює як різноманітні географічні зони (національну, регіональну), так і різні господарські системи – виробничу, науково-дослідну, торговельну та інші.

В якості наявних переваг участі у кластері слід представити наступні: концентрація фінансових ресурсів та інтелектуального капіталу; збереження самостійності підприємств, які об'єднуються; можливість встановлення спільної форми діяльності з утворенням юридичної особи; наявність інноваційного потенціалу; визначеність тривалості співробітництва підприємств; наявність неформальних факторів взаємодії.

Виникнення кластерів є закономірним процесом, спрямованим на посилення конкурентоспроможності певної галузі, а іноді й території. Причинами виникнення кластерів є ціла система факторів, які у загальному вигляді можна поділити на зовнішні та внутрішні.

Для зовнішніх факторів обумовлена: по-перше, динамікою економічних процесів усередині певної держави. Це різке підвищення цін на сировину, матеріали, інформацію, а також суттєві зміни у законодавстві; загальний стан економіки галузі, особливості внутрішньої конкуренції та її спрямованість – цінова чи нецінова; ступінь і швидкість адаптації тих чи інших підприємств до змін ринкового середовища.

По-друге, це наявність організаційних факторів, до яких можна віднести: наявність бар'єрів для вступу в галузь, появу нових організаційно-правових форм управління, рівень політичної стабільності в країні; посилення тенденції до уніфікації та стандартизації.

По-третє, до зовнішніх факторів відносять техніко-технологічні фактори, пов'язані з переходом до нового технологічного способу виробництва – до високих наукомістких технологій, появою принципово нових технологій; подорожчання й ускладнення проектування, збільшення ризиків; а також інформаційні фактори (формування єдиних інфор-

маційних систем та поява нових способів передачі, збереження та переробки інформації).

По-четверте, це соціальні фактори, а саме – наявність соціальної напруги серед населення країни, що обумовлює необхідність пошуку способів зменшення показників безробіття (особливо серед молодих спеціалістів), а також нових можливостей підвищення середніх доходів на душу населення.

Крім зовнішніх, виділяють внутрішні фактори появи кластерів. Серед них основну питому вагу займають економічні, пов'язані з необхідністю зміни структури власності (формування різних типів власності в умовах ринкової економіки), збитковисті діяльності відособлено функціонуючих малих та середніх підприємств. Також до внутрішніх причин належать організаційні передумови. Це зміна стратегії підприємства, наявність сталих організаційних бізнес-зв'язків: досвіду роботи з постачальниками, замовниками, дистриб'юторами та конкурентами. Важливу роль мають техніко-технологічні фактори, а саме – збільшення інноваційного потенціалу, обсягів НДДКР; та інформаційні фактори (нагромадження нових знань).

Україна має досвід кластеризації регіонів – вже сформовано та успішно функціонують понад 20 кластерів [9, с. 47].

Отже, на сьогоднішній день формування кластерних структур є закономірним шляхом еволюції взаємодії держави, науки та бізнесу і являється перспективним фактором реалізації конкурентних

переваг регіону як на національному, так і на міжнародному рівні.

Висновки і пропозиції. Таким чином, зроблене дослідження дозволяє зробити наступні висновки. Національна економіка України в цілому впродовж останніх 7 років демонструє погіршення складових індексу глобальної конкурентоспроможності і переміщення з 73 позиції на 84. Встановлено також, що регіональний розвиток всередині країни характеризується значним ступенем диспропорційності. Так, високий рівень і темп соціально-економічного розвитку мають лише 7 регіонів – Дніпропетровський, Запорізький, Київський, Миколаївський, Одеський, Полтавський, Харківський.

В якості напрямів посилення конкурентних переваг окремих регіонів та подолання внаслідок цього асиметрії регіонального розвитку країни в цілому запропоновано реалізацію кластерного підходу. Кластерна форма організації господарської діяльності має суттєві переваги над діяльністю ізольованих суб'єктів господарювання, оскільки надає доступ до інформації та ресурсів, передачі знань та навичок для більшої кількості виробників, дозволяє створювати умови вироблення продуктів, адаптованих до вимог споживачів, що можливе при ефективній співпраці учасників технологічного процесу. Дана форма взаємодії влади, науки та бізнесу є принципово новим видом інтеграції суб'єктів господарювання на шляху становлення постіндустріального суспільства.

Список літератури:

1. Гавкалова Н. Л. Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми та перспективи: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream>
2. Матеріали сайту «Інформаційно-аналітичний центр Infolight»: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua>
3. Гур'янова Л. С. Моделювання збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів / Л. С. Гур'янова. – Бердянськ: ФОП Ткачук О. В., 2013. – 406 с.
4. Матеріали сайту «Фінансовий портал Мінфін»: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua>
5. Горященко Ю. Г. Соціально-економічний розвиток регіонів України та його інформаційне забезпечення: монографія / Ю. Г. Горященко. – Дніпропетровськ: Дніпр. держ. фін. акад., 2014. – 192 с.
6. Пепа Т. В. Регіональні нерівності соціально-економічного розвитку та напрями їх пом'якшення / Т. В. Пепа // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2013. – № 2(77). – С. 67-81. – (Серія: Економічні науки).
7. Матеріали сайту Державної статистики України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Матеріали сайту газети центральних органів виконавчої влади України «Урядовий кур'єр»: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua>
9. Розвиток регіонів України на базі кластеризації: колективна монографія / під заг. ред. К. Ф. Ковальчука. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. – 393 с.
10. Кузьменко В. П. Тенденції змін показників соціально-економічного розвитку регіонів України, їх територіальна диференціація в умовах фінансово-економічної кризи / В. П. Кузьменко, Н. В. Кузьменко // Наукові записки НАУКМА. – 2013. – Том 146. – С. 62-68. – (Серія: Економічні науки).

Федотова Ю.І.

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

ТЕОРЕТИКО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ

Аннотация

Исследована позиция Украины в рейтинге стран мира в зависимости от индекса глобальной конкурентоспособности. Дана характеристика общей тенденции развития национальной и региональной экономики. Представлен перечень мероприятий по повышению уровня информационного обеспечения социально-экономического развития регионов. Предложены пути преодоления дифференциации развития регионов Украины на основе кластеризации. Выделены внешние и внутренние факторы формирования кластерных структур и определены положительные черты кластерного подхода.

Ключевые слова: индекс глобальной конкурентоспособности, рейтинг, диспропорциональность развития, региональная политика, кластерные структуры.

Fedotova Yu.V.

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkov

THEORETICAL ECONOMIC ANALYSIS OF UKRAINE'S REGION DIFFERENTIATION DEVELOPMENT

Summary

The position of Ukraine in a rating of the countries of the world depending on an Index of Global Competitiveness is investigated. The characteristic of the general tendency of development of national and regional economy is given. The list of actions for increase of level of information support of social and economic development of regions is submitted. Ways of overcoming of differentiation of development of regions of Ukraine on the basis of a clustering are offered. External and internal factors of formation of cluster structures are allocated and positive lines of cluster approach are defined.

Keywords: The Global Competitiveness Index, rating, unevenness of development, regional policy, cluster structures.

УДК 339.9 (510)

МІСЦЕ КНР У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Харина У.Я.

Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України

У статті розглянуто, яке місце займає Китайська Народна Республіка у світовій економіці. Крім цього, проаналізовано шлях, який країна пройшла до світового лідерства. Визначено фактори інвестиційної привабливості КНР. Проаналізовано шлях до становлення інвестиційної могутності країни. Визначено перспективи розвитку економіки Китаю.

Ключові слова: економіка КНР, економічне зростання, інвестиційна діяльність, інвестиційна могутність, перспективи розвитку економіки.

Постановка проблеми. Китайська Народна Республіка – одна з найбільш розвинутих країн світу. Протягом останніх двадцяти років економіка КНР зростає вражаючими темпами, завдяки чому їй вдалось обійти інші розвинуті країни і стати другою в світі за величиною після США. Більше того, Китай став першою великою економікою, яка перша відновилась після світової фінансової кризи і згодом став найбільшою в світі торговою державою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню КНР, його розвитку, становищу в світовій економіці та його зовнішньоекономічним зв'язкам з країнами світу присвячено багато робіт різних науковців: О. Шенкара, У. Сяоцю, В. Юрчишина, Б. Рубцовой, К. Тяжельдінова, В. Миронова, В. Міхеєва, А. Островського, О. Маслова, А. Анісімової, К. Кокарева, О. Фаши, В. Кашина, Д. Рябковой, О. Сніжко, В. Миронова, М. Сухарьова, Б. Занегіна та інших.

Мета статті. Визначити, яке місце займає КНР у світовій економіці і яку роль відіграє, через призму показників економічного розвитку країни, її інвестиційної діяльності та розглянути короткострокові перспективи розвитку Китаю.

Виклад основного матеріалу. Китайська Народна Республіка – одна з найбільш розвинутих країн світу. Протягом останніх двадцяти років КНР, на думку експертів Світового банку, була країною, економіка якої розвивалась найшвидше. І справді, з 1990 року і до сьогодні щорічні темпи зростання економіки Китаю в середньому склали 10,4%, що дало КНР можливість обійти інші розвинені країни світу [20]. Економіка Китайської Народної Республіки на даному етапі свого розвитку являє собою другу в світі за величиною після США. Китай обійшов Сполучені Штати, ставши найбільшим

торгівельним партнером Японії в 2004 році, Індії – в 2008 році, Бразилії – в 2009 році [8]. Більшість економістів були схильні до думки про те, що саме економіка КНР стане першою великою економікою, яка відновиться після фінансової кризи і вони не помилились – вже в 2010 році почалося зростання економіки Китаю. За підсумками 2013 року, Китай вперше став лідером світової торгівлі, обігнавши США – загальний обсяг імпорту та експорту Китаю склав 4,16 трлн. дол., збільшившись на 7,6% порівняно з обсягом за попередній рік. Це свідчить про те, що Китай став найбільшою в світі торговою державою [18]. В минулому ж році цей показник склав 4,3 трлн. дол., що на 3,4% вище, ніж у 2013 році [7]. Китайські експерти вважають, що на даному етапі свого розвитку китайська економіка, як і раніше, переживає стадію прискореного просування процесу індустріалізації та урбанізації, і має величезний потенціал для розвитку [16].

Починаючи з 1980 року, китайська економіка зростає в середньому на 15% щороку, проте наприкінці 1990-х років темпи зростання сповільнились майже вдвічі, але зі вступом країни до СОТ почалась нова хвиля зростання, викликана припливом іноземних інвестицій. На сьогодні Китай є лідером в експорті товарів легкої промисловості, трудомістких галузей. Протягом останніх десятиліть Китай продемонстрував усьому світові колосальні темпи зростання ВВП (за останні 20 років вони виросли в двадцять разів) [15]. В 2013 році цей показник сягнув 9,31 млрд. доларів США (номінальний ВВП) і 6794 доларів США на душу населення [3]. Що стосується 2014 року, то офіційні підсумки ще не підведено, тому можна говорити лише про приблизні обсяги ВВП, які сягнуть позначки 10,36 млрд. дол. (за оцінками МВФ) [9].